

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van Haarlem

Datum 3 november 2016
Ons kenmerk 2016/18
Contactpersoon S.K. Augustin
Doorkiesnummer 023-511 5273
E-mail augustsk@haarlem.nl
Kopie aan dhr. P. Haker
Onderwerp Advies kanteling dagbesteding

Geacht college,

In het kader van het transformatie programma sociaal domein is één van de opgaven de zorg en ondersteuning dichterbij de burger te brengen. Deze zogenaamde 'kanteling' moet ertoe leiden dat de specialistische zorg met beschikking wordt omgevormd naar algemene ondersteuning zonder beschikking. De algemene ondersteuning kan worden aangeboden via de basisinfrastructuur.

Naar aanleiding hiervan heeft het college een nota vastgesteld over het vaststellen van criteria voor kanteling van maatwerkvoorziening naar algemeen toegankelijke voorziening opgesteld. Het college heeft de Participatieraad gevraagd over de betreffende nota te adviseren.

De Participatieraad heeft eerder, bij de behandeling van de nota 'Doorontwikkeling Sociaal Wijkteam' door de commissie Samenleving op 29 september, laten weten de keuze voor de kanteling van specialistische zorg naar algemene ondersteuning te kunnen volgen. Het leidt tot minder bureaucratie, kostenbesparing en het vervallen van de eigen bijdrage van de cliënt. Met het wegvallen van de eigen bijdrage voor de cliënt wordt een belangrijke drempel weggenomen voor deelname en gebruik van dagbesteding en ambulante individuele begeleiding. Dit kunnen we alleen maar toejuichen.

Tegelijkertijd hebben we onze zorgen uitgesproken over de positie van de cliënt. We hebben gewezen op het belang de kanteling concreet uit te werken zodat de gevolgen voor de cliënt zichtbaar worden en duidelijk wordt hoe tegemoet wordt gekomen aan mogelijke knelpunten die er uit voortvloeien. De nota over de kanteling van maatwerkvoorziening naar de algemeen toegankelijke voorziening voorziet daar helaas niet in.

Daarbij constateren we dat de nota verwarring in de hand werkt. De nota over de kanteling heeft betrekking op twee verschillende vormen van maatwerkvoorzieningen: de ambulante individuele begeleiding en de dagbesteding. De gevolgen van de criteria voor de kanteling voor beide vormen van maatwerkvoorziening zijn verschillend. Het maakt het geven van een samenhangend advies erg lastig. Voor de duidelijkheid was het beter geweest om de kanteling van de verschillende maatwerkvoorzieningen in het collegebesluit afzonderlijk aan de orde te stellen. De vragen die de nota oproept wat betreft de gevolgen voor de cliënt, alsmede de adviezen zullen we wat betreft de individuele begeleiding en dagbesteding daarom afzonderlijk op een rijtje zetten. Dit leidt onvermijdelijk tot enkele doublures in de vragen en adviezen.

In algemene zin merken wij nog op dat in de nota wordt gesproken van het ontwikkelen van een aantal pilots rondom de kanteling. Dat vinden we een goede zaak. Wij gaan er van uit dat deze pilots kunnen bijdragen in de keuzes over de verdere uitwerking. We willen er wel op aandringen de uitkomsten van de pilots in het belang van de cliënt serieus te nemen. Ook als de bevindingen gevolgen hebben voor de kanteling van de maatwerkvoorzieningen.

Ter voorbereiding van het advies heeft de Participatieraad tevens een gesprek georganiseerd met een aantal zorgaanbieders uit de sector ouderenzorg, begeleid en beschutte woonvormen en een aanbieder voor mensen met een verstandelijke beperking, werd het beeld bevestigd dat er nog veel zaken zijn die wat betreft de uitvoering van de kanteling vragen oproepen. Een aantal opmerkingen uit dit gesprek hebben wij in het advies meegenomen.

A. Kanteling ambulante individuele begeleiding.

Uit het collegebesluit maken wij op dat de kanteling in de praktijk neerkomt op het onderbrengen van de ambulante individuele begeleiding bij de sociale wijkteams. Naar aanleiding hiervan hebben we de vragen en opmerkingen over de continuïteit van de begeleiding, deskundigheid, vindbaarheid sociaal wijkteam, toegankelijkheid en de resterende specialistische begeleiding als maatwerkvoorziening.

1. Continuïteit begeleiding

Uit het college besluit wordt niet duidelijk of en hoe de huidige aanbieders van de individuele begeleiding worden betrokken bij de kanteling. De Participatieraad meent dat ten aanzien van de kanteling het uitgangspunt 'huidige aanbieder volgt cliënt' moet worden gehanteerd. Het hanteren van dit principe is van belang voor de continuïteit van de dienstverlening en het voorkomen van onnodige onrust en onzekerheid bij de cliënten met veelal aanzienlijke individuele problematiek. Stel de huidige aanbieders daarom gelegenheid om hun dienstverlening om te vormen van specialistische zorg naar algemene ondersteuning die via de sociale wijkteams wordt geboden. In die situaties waar huidige aanbieders toch moeten worden vervangen door nieuwe aanbieders, is het van belang te zorgen voor een zogenaamde 'warme overdracht'. Hoe wordt dat geregeld?

2. Deskundigheid

De kanteling van maatwerkvoorziening houdt in dat specialistisch zorg en ondersteuning wordt omgevormd naar algemene ondersteuning. De maatwerkvoorziening wordt nu geboden door gespecialiseerde professionals. Blijft dat ook gelden bij de overheveling van de individuele begeleiding naar de sociale wijkteams? Hoe wordt daarbij de bestaande deskundigheid in stand gehouden. Worden andere leden van het sociaal wijkteam betrokken bij het bieden van specialistische individuele begeleiding? Wordt daarbij aangegeven welke expertise/kennis wordt verwacht bij de invulling? Hoe gaat men de deskundigheid bevorderen?

3. Vindbaarheid Sociaal Wijkteam

Het Sociaal Wijkteam is matig vindbaar en bereikbaar, ook voor organisaties. Er zijn weinig tot geen doorverwijzingen. Organisaties krijgen daardoor mensen (te) laat in beeld, POH-GGZ (praktijkondersteuner, huisarts) heeft heel beperkt contact met het Sociaal Wijkteam. Welke maatregelen worden genomen om te voorkomen dat cliënten die niet weten waar ze terecht kunnen voor individuele begeleiding tussen wal en schip terecht komen.

4. Toegankelijkheid individuele begeleiding in de sociale wijkteams

Hoe wordt de toegang tot de ambulante individuele begeleiding geregeld, nu er geen beschikking meer nodig is.

- Mogen de aanbieders zelf bepalen wie wordt toegelaten tot specialistische individuele begeleiding in de sociale wijkteams?
- Wat gebeurt er als de vraag groter is als het beschikbare ondersteuningsaanbod.
- Binnen de GGZ gaat het bijvoorbeeld al om 300 patiënten. Betekent dit vervolgens verschraving van het aanbod binnen het bestaande budget?
- Worden er dan wachtlijsten ingesteld?

5. Resterende specialistische individuele begeleiding als maatwerkvoorziening

In het college besluit worden drie criteria vastgesteld ten aanzien van de kanteling. Op basis van die criteria moet kennelijk worden bepaald of cliënten gebruik moeten maken van een ondersteuningsaanbod via het sociaal wijkteam of op basis van een indicatie gebruik kunnen maken van specialistische individuele begeleiding.

- Is dit juist en blijft er een vorm van specialistische ambulante individuele begeleiding gehandhaafd?
- Hoe wordt dit dan geregeld?
- Is er bij een beperkt gebruik van specialistische individuele begeleiding wel voldoende mogelijkheid om de vereiste deskundigheid op peil te houden?

B. Kanteling dagbesteding

De kanteling van dagbesteding moet ertoe leiden dat een deel van het aanbod wordt ondergebracht in de basisinfrastructuur. De nota roept vragen op wat betreft doel van de kanteling, continuïteit, deskundigheid

1. Doel kanteling dagbesteding

Houdt de kanteling in dat het huidige dagbesteding aanbod simpelweg gehandhaafd blijft met als grootste verschil dat er geen indicatiestelling meer hoeft worden aangevraagd en geen eigen bijdrage meer hoeft te worden betaald? Gaat het met andere woorden slechts om een administratieve aanpassing?

Of gaat het ook om inhoudelijke aanpassingen van het aanbod zoals in de nota wordt gesuggereerd met de opmerking dat ‘er mogelijkheden zijn om vormen van dagbesteding anders te organiseren’. Waar bestaan die dan uit. Wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen de recreatieve en arbeidsmatige dagbesteding? En wat is de rol van de pilots in de kanteling van de dagbesteding? Kunnen die ook tot andere inzichten leiden over de wijze waarop de kanteling moet worden ingevuld?

2. Continuïteit dagbesteding

Uit het college besluit wordt niet duidelijk of en hoe de huidige aanbieders van de dagbesteding worden betrokken bij de kanteling. De Participatieraad meent dat ook ten aanzien van deze kanteling het uitgangspunt ‘huidige aanbieder volgt cliënt’ moet worden gehanteerd. Het hanteren van dit principe is van belang voor de continuïteit van de dagbesteding en het voorkomen van onnodige onrust en onzekerheid bij de cliënten. Stel de huidige aanbieders daarom gelegenheid om hun dienstverlening om te vormen van specialistische zorg naar algemene ondersteuning die via de sociale wijkteams wordt geboden.

In die situaties waar huidige aanbieders van dagbesteding toch moeten worden vervangen door nieuwe aanbieders, is het van belang te zorgen voor een zogenaamde ‘warme overdracht’. Hoe wordt dat geregeld?

3. Deskundigheid

Dagbesteding als maatwerkvoorziening wordt nu geboden door gespecialiseerde professionals. Blijft dat ook gelden bij de overheveling van de dagbesteding naar de basisinfrastructuur? Hoe wordt daarbij de bestaande deskundigheid in stand gehouden als er andere aanbieders bij worden betrokken. Wordt daarbij aangegeven welke expertise/kennis wordt verwacht bij de invulling van de algemene ondersteuning, professionals of vrijwilligers? Hoe gaat men de deskundigheid bevorderen?

4. Toegankelijkheid dagbesteding

- Hoe wordt de toegang tot de dagbesteding, nu er geen beschikking meer nodig is.
- Mogen de aanbieders zelf bepalen wie wordt toegelaten tot algemene ondersteuning?
- Wat gebeurt er als de vraag groter is als het beschikbare ondersteuningsaanbod.
- Betekent dit vervolgens verschraving van het aanbod binnen het bestaande budget?
- Worden er dan wachtlijsten ingesteld?

5. Zorgintensiteit en indicatiestelling

De mate van zorgintensiteit, samenhangend met de aard en zwaarte van de problematiek van de deelnemers, wordt maatgevend.

- Hoe wordt bepaald of iemand in de basisinfrastructuur terecht kan of gezien de zorgintensiteit een specialistische maatwerkvoorziening nodig heeft.
- Kan daar tegen in bezwaar worden gegaan in het geval van verschil van inzicht tussen de cliënt en degene die dit vaststelt.
- En ook daarvoor geldt, is de deskundigheid die daarvoor nodig is aanwezig of de deskundigheidsoverdracht geregeld?
- Nu krijgt men indicatie op zorgzwaarte. Dit wordt vertaald naar een aantal uren per week. Kan dit binnen de basisinfrastructuur worden gecontinueerd c.q. worden gewaarborgd?

6. Wisselende zorgintensiteit

Bouw een mogelijkheid in om mensen te laten wisselen tussen het aanbod via de basisinfrastructuur en de maatwerkvoorziening.

Zorg ervoor dat er snel kan worden opgeschaald en afgeschaald. Er kan sprake zijn van wisselende zorgintensiteit. Hoe wordt dit bewaakt?

7. Bereiken mensen met een grote zorgvraag

Waar blijven de mensen met een grote zorgvraag, maar die niet worden opgemerkt door het Sociaal Wijkteam, praktijkondersteuner of huisarts? Vanuit de Sociaal Wijkteams zijn er tot nu toe weinig tot geen aanmeldingen voor doorverwijzing naar de specialistische GGZ hulp. Ook is er weinig contact met Welzijn-op-recept. Wordt de opvang van mensen met een grote zorgvraag apart geregeld? Hoe wordt dat invulling gegeven? Is men in dit verband voornemens om de GGZ-expertise en expertise over verstandelijke beperking in het Sociaal Wijkteam op te nemen? Voor verstandelijk gehandicapten zijn de gevolgen van de kanteling wat beperkter. Er wordt zinvolle arbeidsmatige dagbesteding gecreëerd door samenwerking met ketenpartners. Maar ook hiervoor geldt er zijn geen aanmeldingen via het Sociaal Wijkteam.

8. Arbeidsmatige dagbesteding

De gemeente werkt uitsluitend samen met Pasmatch en Agros. Is dit niet een erg smalle basis, hebben zij bijvoorbeeld ervaring met de begeleiding van personen met een GGZ achtergrond? Wordt deze basis verbreed met meerdere aanbieders? Ook vragen we aandacht voor de ontschotting tussen de Wmo en de Participatiewet dagbesteding, zodat voor GGZ cliënten het makkelijker wordt door te stromen of tijdelijk terug te vallen onder begeleiding van dezelfde, vertrouwde hulpverlenende organisatie.

Conclusie:

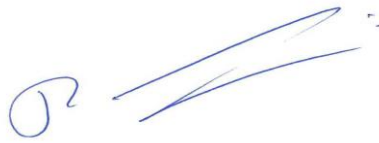
De voorgestelde kanteling kent voordelen die worden ook gezien door de zorgverleners en de Participatieraad. Er zijn echter nog veel onzekerheden. Veel is nog onbekend of lijkt niet goed geregeld. Er zijn terecht zorgen over de inzet van de Sociaal Wijkteams zowel kwalitatief als kwantitatief. Dat vraagt extra aandacht voordat tot uitvoering kan worden overgegaan. Het gaat hoe dan ook om kwetsbare mensen die niet de dupe mogen worden van een nog niet voldoende geleid beleid.

Advies:

Kom met een uitgewerkt plan van aanpak waarin de bovenstaande vragen en aandachtspunten worden meegenomen.

In afwachting van uw reactie verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'R' followed by a series of diagonal strokes.

Ruth Nelemaat
Voorzitter Participatieraad Haarlem